

UN အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ - ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်ဆဲ ရာဇဝတ်မှုများ အတွက် မြန်မာစစ်တပ်ကို တာဝန်ခံစေရန်လို

အစီရင်ခံစာ အသစ်သည် မြန်မာ့ဂျီနိုဆိုက်ကို Holocaust (ဂျူးလူမျိုးများအား အစုလိုက်အပြုံလိုက် မီးလောင်တိုက်သွင်း သတ်ဖြတ်ခဲ့မှု) ၊ ရဝန်ဒါတို့နှင့် ချိတ်ဆက် တင်ပြထားပါသည်။

(၂၀၂၂ ဇွန်လ ၈ ရက်၊ ကော့ဇ်ဘဇာ နှင့် ဘန်ကောက်) – Fortify Rights ၏ ယနေ့ထုတ် အစီရင်ခံစာအရ မြန်မာစစ်တပ် သည် Holocaust နှင့် ရဝန်ဒါ ဂျီနိုဆိုက်တို့တွင် အသုံးပြုခဲ့သော နည်းလမ်းများကို ပုံတူကူးလျက် ရိုဟင်ဂျာဂျီနိုဆိုက် လွယ်ကူချောမွေ့စေရန် သက်သေခံ မှတ်တမ်း(ကဒ်)များကို အသုံးပြုလျက်ရှိပါသည်။ UN အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ အနေဖြင့် မြန်မာစစ်တပ်မှ လက်နက်၊ ဘဏ္ဍာဝင်ငွေ နှင့် နိုင်ငံရေးတရားဝင်မှု ရှိနေမှုကို ငြင်းပယ်ကန့်ကွက်ပြီး UN လုံခြုံရေး ကောင်စီသည် မြန်မာနိုင်ငံအရေးကို နိုင်ငံတကာ ရာဇဝတ်ခုံရုံး (ICC) သို့ ချက်ချင်း လွှဲပြောင်းပေးသင့်သည်။

“ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်သူတွေ ဂျီနိုဆိုက်ကျူးလွန်ရာမှာ သက်သေခံကဒ်တွေကို အသုံးပြုနေတာ ကြာလှပါပြီ” ဤ အစီရင်ခံစာကို ပူးတွဲရေးသားသူဖြစ်ပြီး Fortify Rights ၏ အကြီးတန်း အကြံပေးလည်း ဖြစ်သလို Clark တက္ကသိုလ် မှ International Development and Social Change ပါမောက္ခလည်း ဖြစ်သူ Dr. Ken MacLean က ဆိုသည်။ “Holocaust နဲ့ ရဝန်ဒါ ဂျီနိုဆိုက် သက်သေတွေဟာ အာဏာသိမ်းစစ်အုပ်စုက မြန်မာနိုင်ငံမှာရှိတဲ့ ရိုဟင်ဂျာတွေရဲ့ အမည်အမှတ်သညာတွေကို ပယ်ဖျက်နေခြင်းနဲ့ သိသာထင်ရှားတဲ့ တူညီမှုတွေကို ပြသနေပါတယ်” ဟု ၎င်းက ဆိုသည်။

“အမှည့်ခြေဂျီနိုဆိုက်- ဂျူးလူမျိုးများအား အစုလိုက်အပြုံလိုက် မီးလောင်တိုက်သွင်း သတ်ဖြတ်ခြင်း (Holocaust) နှင့် ရဝန်ဒါနှင့် မြန်မာ့ဂျီနိုဆိုက်များတွင် အမျိုး၊ အမည် ဖော်ပြချက်ပါ သက်သေခံကဒ်ပြားများ၏ အခန်းကဏ္ဍ” ဟု အမည်ရသော ၆၃ မျက်နှာပါ အစီရင်ခံစာသည် အာဏာသိမ်းစစ်အုပ်စုက ရိုဟင်ဂျာများအား ၎င်းတို့ဆီမှ နိုင်ငံသား အပြည့်အဝ ရရှိမှုကို ထိထိရောက်ရောက် ဖယ်ရှားပေးသည့် နိုင်ငံသားစိစစ်ခံရမည့်သူ၏ သက်သေခံကဒ်ပြား (NVC) ကို လက်ခံရန် အတင်းအဓမ္မ ခိုင်းစေလျက်ရှိပုံကို ဖော်ထုတ် တင်ပြထားပါသည်။ ဤ အစီရင်ခံစာသည် ရိုဟင်ဂျာ လူမျိုးများကို အာဏာသိမ်းအုပ်စုမှ ဆက်လက် ပစ်မှတ်ထားနေပုံနှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက် အသစ် များကို တင်ပြထားပြီး ပစ်မှတ်ထားခံ ပြည်သူများအား နေရာအနှံ့တွင် လွန်လွန်ကဲကဲ စနစ်တကျ ခွဲထုတ်၊ ကွပ်မျက်၊ သတ်ဖြတ်ရန် သက်သေခံကဒ်များအား အသက်သွင်းခဲ့ပုံကို ထင်ရှားစေဖို့ Holocaust နှင့် ရဝန်ဒါဂျီနိုဆိုက်မှ ဖြစ်ရပ် လေ့လာချက်များကိုလည်း ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည်။

Holocaust နှင့် ရဝန်ဒါ အခြေအနေများတွင် တွေ့ရသည့်အတိုင်း သက်သေခံကဒ်များသည် “အမှည့်ခြေဂျီနိုဆိုက်” (သို့) “အချိန်ကိုဆွဲဆန်ပြီး သွယ်ဝိုက် ပျက်စီးစေခြင်း နည်းလမ်းများမှ တဆင့် လုံခြုံမှုရှိရမည့် လူအုပ်စု၏ အင်အားကို လျော့ ချခြင်းအားဖြင့် ဖြည်းဖြည်းချင်း ဖျက်စီးခြင်း” ကို အထောက်အကူ ပြုလျက်ရှိကြောင်း ဤအစီရင်ခံစာ အသစ်မှ တွေ့ ရှိထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမှည့်ခြေဂျီနိုဆိုက်သည် ဖြစ်ပေါ်ဆဲ ၊ ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိကြောင်း Fortify Rights က ဆိုသည်။

ယခင်ဂျီနိုဆိုက်များမှ သမိုင်းကြောင်းဆိုင်ရာ သုတေသနပြုလေ့လာချက်၊ ရိုဟင်ဂျာဂျီနိုဆိုက်မှ လွတ်မြောက်ခဲ့သူ ၂၀ ကျော်နှင့် အင်တာဗျူးများ၊ ပေါက်ကြားလာသော မြန်မာ့အာဏာသိမ်းအုပ်စု၏ မှတ်တမ်းများနှင့် အာဏာသိမ်းမှုအလွန် အာဏာသိမ်းအုပ်စုက ကျောထောက်နောက်ခံပြုထားသည့် သတင်းများအပေါ် သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမှု (Media Analysis) အပေါ် အခြေခံလျက် သက်သေခံ မှတ်တမ်းများကို တဖြည်းဖြည်းချင်း ဖျက်စီး လိုသည့် သဘောဖြင့် မသိမသာ အသုံးပြုခြင်းသည် ယခင် ဂျီနိုဆိုက်များကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဖြစ်ပေါ်ဆဲ ရိုဟင်ဂျာ ဂျီနိုဆိုက်တွင် အခန်းကဏ္ဍတစ်ခု အဖြစ်ပါဝင်လျက်သလို ဖြေရှင်းရမည့် ကိစ္စလည်းဖြစ်ပါသည်။

အာဏာသိမ်းချိန်မှစ၍ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် ဦးဆောင်သော စစ်သားများသည် နိုင်ငံအနှံ့ ထောင်ပေါင်းများ စွာသော ပြည်သူများကို သတ်ဖြတ်၊ ထောင်ချခဲ့ပြီး အခြား တဖက်တွင် လူမျိုးစု လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် စစ်တပ်၏ တိုက်ခိုက်မှုကို ခုခံကာကွယ်ရန် ဖွဲ့စည်းခဲ့သော အရပ်သား ဦးဆောင်သည့် တပ်များဖြစ်သော ပြည်သူ့ ကာကွယ်ရေးတပ်တို့အပေါ်တွင် တိုက်ခိုက်မှုအရှိန် တိုးမြှင့်လျက်ရှိပါသည်။

ဤတိုက်ခိုက်မှုများဖြစ်နေချိန် အာဏာသိမ်းအုပ်စုသည် ပြုလဲပျက်စီးသွားအောင် ပုံသွင်းထားသော ဘဝအခြေအနေများကို ဖန်တီးလျက် ရိုဟင်ဂျာဟု သက်သေခံခြင်းကို တားစီးရန်၊ ရွှေ့ပြောင်းသွားလာလှုပ်ရှားခွင့်ကို ကန့်သတ်ရန်နှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုနိုင်မှုကို ပိတ်ဆို့ရန် နိုင်ငံသားစိစစ်ခံရမည့်သူ၏ သက်သေခံကဒ်ပြား (NVC) များကို ဆက်လက် အသုံးပြုနေဆဲဖြစ်ကြောင်း ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ရိုဟင်ဂျာများမှ Fortify Rights ကို ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

NVC လျှောက်လွှာတွင် “အာဏာသိမ်းအုပ်စု၏ လဝက အရာရှိတွေက] ဘင်္ဂါလီ လို့ရေးခိုင်းတယ်” ဟု ရခိုင်ပြည်နယ် တွင် ၂၀၁၆ ခု ရိုဟင်ဂျာလူမျိုးအပေါ် စစ်တပ်မှ ဦးစီတိုက်ခိုက်ခဲ့စဉ်က သူမ၏ လင်ယောက်ျား၊ အိမ်နှင့် မိသားစု သက်သေခံ အချက်အလက်များကို ဆုံးရှုံးခဲ့ရသောကြောင့် ၂၀၂၁ အောက်တိုဘာတွင် NVC လျှောက်ခဲ့ရသော ၂၆ နှစ် အရွယ် ရိုဟင်ဂျာ အမျိုးသမီးမှ ဆိုသည်။ “ကျွန်မ ‘ရိုဟင်ဂျာ’ မှန်း သူတို့သိတယ်။ ဒါပေမယ့် ငါတို့က ဘင်္ဂါလီပဲသိတယ်။ ရိုဟင်ဂျာ မသိဘူးလို့ ပြောတယ်” ဟု သူမက ဆိုသည်။

“သူတို့က ကျွန်တော်တို့ကို နိုင်ငံသားဖြစ်မှုနဲ့ တိုင်းရင်းသား ဖြစ်မှုကနေ ဖယ်ထုတ်ဖို့ ဗျူဟာတစ်ရပ်အနေနဲ့ တရားမဝင်ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူတွေ၊ ဘင်္ဂါလီတွေလို့ လုပ်ချင်နေကြတာ” ဟု ရခိုင်ပြည်နယ်၊ မင်းပြားမြို့နယ်မှ ၁၉ နှစ်အရွယ် ရိုဟင်ဂျာအမျိုးသားက Fortify Rights ကိုပြောသည်။ “NVC ကို လက်ခံလိုက်ခြင်းဟာ ‘ရွှေ့ပြောင်းဘင်္ဂါလီ’ လို့ ကိုယ့်ကိုယ်ကို သက်သေခံလိုက်ခြင်းပဲ။ ကျွန်တော်တို့ (ရိုဟင်ဂျာ) မှာ တခြားရေးချယ်စရာမှ မရှိတာ။ အထူးသဖြင့် ကျန်းမာရေးနဲ့ ပက်သက်ပြီး အရေးပေါ်ကိစ္စပဲဖြစ်ဖြစ် ၊ အလုပ်ကိစ္စ အတွက်ပဲဖြစ်ဖြစ် စစ်တွေတို့လို (သို့) တခြား မြို့ပြတွေကို သွားဖို့ အထောက်အထားက လိုအပ်တယ်လေ” ဟု ၎င်းက ဆိုသည်။

မြို့နယ်တစ်မြို့နယ်မှနေပြီး တစ်ခြားတစ်မြို့နယ်သို့ (သို့) ရှားရှားပါးပါး အခြေအနေတချို့တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်အပြင်ဖက်သို့ ခရီးသွားရန် ရခိုင်ရှိ ရိုဟင်ဂျာများ လိုအပ်သည့် ယာယီခရီးသွားလာခွင့် “ပုံစံ-၄” အပါအဝင် ရိုဟင်ဂျာများ၏ လွတ်လပ်စွာ ခရီးသွားလာခွင့်အပေါ် အာဏာသိမ်းအုပ်စု၏ ဆက်လက် ကန့်သတ်နေမှု များကိုလည်း Fortify Rights မှ မှတ်တမ်းတင်ထားပါသည်။ ရိုဟင်ဂျာများသည် အမြဲတမ်း ခွင့်ပြုချက်ရလေ့မရှိသည့် ပုံစံ-၄ ခွင့်ပြုချက်ကို လျှောက်ယူရသည်။ ဥပမာ- ၂၀၂၁ နိုဝင်ဘာ ၂၅ ရက်နေ့တွင် အာဏာသိမ်းအုပ်စု၏ ရသေ့တောင်မြို့နယ် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဌာနက “ဘင်္ဂါလီလူမျိုးများသည် တရားဝင်ခွင့်ပြုချက် (ပုံစံ-၄) ရပြီးမှသာ ခရီးသွားနိုင်မည်”၊ ထို့နောက် အမိန့်ကို ချိုးဖောက်ခဲ့ပါက “တည်ဆဲဥပဒေအရ ပြင်းထန်စွာအရေးယူခြင်း” ခံရမည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။

အခြား ဂျီနိုဆိုက်အစိုးရများကဲ့သို့ အာဏာသိမ်းစစ်အုပ်စုသည် “ပြည်နယ် လုံခြုံရေးနှင့် တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး” ကို ကာကွယ်ရန် ကန့်သတ်ချက်များ လိုအပ်သည်ဟု အခိုင်အမာဆိုသည်။

ကုလသမဂ္ဂ ဂျီနိုဆိုက် ကာကွယ်တားဆီးရေးရုံးသည် “လူမျိုးဝိသေသလက္ခဏာ (identity) ကို လွန်စွာ နိုင်ငံရေးသဘော သက်ဝင်စေခြင်း” နှင့် ကာကွယ်ရမည့် အုပ်စုများကို ပစ်မှတ်ထားသော ခွဲခြားဆက်ဆံရေး “လုပ်ငန်းစဉ် (သို့) ဥပဒေ”များသည် “ရက်စက်ယုတ်မာသည့် ရာဇဝတ်မှုများ ကျူးလွန်ခြင်းကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့် အခြေအနေတစ်ရပ်” ကို ဖန်တီးရာတွင် လမ်းညွှန်များ အဖြစ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ဂျီနိုဆိုက်ကျူးလွန်သည့် နိုင်ငံများသည် ပစ်မှတ်ထားသည့် အုပ်စုအား ဖျက်စီးခြင်းကို လွယ်ကူချောမွေ့စေရန် ဥပဒေကြောင်းနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးကြောင်းဆိုင်ရာ နည်းများကို မကြာခဏ အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။ ဤသည်မှာ ဂျူးပြည်သူများကို အစုလိုက်အပြုံလိုက် မီးလောင်တိုက်သွင်း သတ်ဖြတ်ခြင်း (Holocaust) နှင့် တူဆီ (Tutsi) ပြည်သူများအပေါ် ကျူးလွန်ခဲ့သည့် Rwanda ဂျီနိုဆိုက်များ အတွင်းတွင်လည်း ထိုသို့ အလားတူပင်ဖြစ်ခဲ့သည်။

ဥပမာ၊ ဂျူးလူမျိုးဟူ၍ ကနဦးသတ်မှတ်ပြီး မှတ်ပုံတင်မှုများမရှိခဲ့လျှင် လူပေါင်းများစွာကို ယခုကဲ့သို့ မြန်ဆန်စွာ အစုလိုက်အပြုံလိုက် မီးလောင်တိုက်သွင်း သတ်ဖြတ်မှု Holocaust သည် ထောက်ပံ့ လုပ်ငန်းစဉ်အရ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။ နာဇီတို့၏ တရားဝင် သတ်မှတ်ဖော်ပြချက် identification ဖြစ်စဉ်များနှင့် မှတ်တမ်းအချက်အလက်များကို အသုံးပြုခြင်းဖြစ်စဉ်သည် ဂျူးလူမျိုးများအား နိုင်ငံသားဖြစ်မှုမှ ဖယ်ရှားခြင်း၊ ၎င်းတို့ပိုင် ပစ္စည်းများကို သိမ်းယူခြင်း၊ နေရာအရ ဂျူးရပ်ကွက်များနှင့် camp များတွင်သာ နေထိုင်စေခြင်းနှင့် အဆုံးတွင် အစုလိုက်အပြုံလိုက် သတ်ဖြတ်ခြင်းများကိုပါ ပြုလုပ်စေနိုင်ခဲ့သည်။

အလားတူပင် သက်သေခံမှတ်တမ်းများနှင့် စိစစ်မှုများသည် ရဝန်ဒါဂျီနိုဆိုက် လွယ်ကူချောမွေ့စေရေး ကိုလည်း များစွာ အထောက်အကူပြုခဲ့သည်။ Hutu ကျူးလွန်သူများသည် တချို့အကြောင်းခြင်းရာ များတွင် သတ်ဖြတ်မှုများ ပြုလုပ်ရန် ကိုင်ဆောင်သူ၏ လူမျိုး၊ အမည်ဖော်ပြချက်ပါ Rwanda အမျိုးသားစိစစ်ရေးကဒ်များကို အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ဥပမာ၊ Hutu စစ်သွေးကြွများသည် မြို့ပြနေရာများတွင် အတားအဆီးများ ချထားပြီး ဖြတ်သန်းသွားလာသူ များကို အမျိုးသားစိစစ်ရေးကဒ် (National Identification Card) များကို ပြခိုင်းကာ Tutsi ဟု သတ်မှတ်ဖော်ပြချက်ပါ ကဒ် ကိုင်ဆောင်သူများနှင့် ကဒ်မပါရှိသူများကို အစုလိုက် အပြုံလိုက် သတ်ဖြတ်ခဲ့ကြသည်။

လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းတွင် နိုင်ငံသားစိစစ်ခံရမည့်သူ၏ သက်သေခံကဒ်ပြား (NVC) ကို ဆက်လက်အသုံးပြုနေမှုက ရှိဟင်ဂျာလူမျိုးများအတွက် အလားတူ ဆင်တူသော ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ကြုံတွေ့စေသည်။

“ရှိဟင်ဂျာတွေဟာ မြောက်များစွာသော ရက်စက်ယုတ်မာမှုတွေအတွက် တာဝန်ရှိတဲ့ တရားမဝင်အစိုးရဖြစ်တဲ့ စစ်အာဏာသိမ်း အုပ်စုအောက်မှာ ဘဝနဲ့ဆိုင်တဲ့ ခြိမ်းခြောက်မှုတွေကို ရင်ဆိုင် နေရဆဲဖြစ်တယ်” ဟု Fortify Rights မှ Senior Human Rights Specialist ဖြစ်သူ John Quinely က ပြောသည်။ “ရှိဟင်ဂျာတွေရဲ့ တိုင်းရင်းသားဖြစ်မှုနဲ့ နိုင်ငံသားဖြစ်မှုကို ဆက်လက် ငြင်းပယ်နေခြင်းဟာ ဂျီနိုဆိုက်ရဲ့ အချက်ပြနေတဲ့ အရာတွေပါပဲ။ အမျိုးသားညီညွတ်ရေး အစိုးရက ရှိဟင်ဂျာတွေရဲ့ နိုင်ငံသားဖြစ်မှုနဲ့ ပါဝင်မှုကို သေချာစေရန် ကတိပေး ဆုံးဖြတ်ထားချိန်မှာ စစ်တပ်က ရှိဟင်ဂျာတွေရဲ့ တည်ရှိမှုကို ပယ်ဖျက်ပြီး နိုင်ငံခြားသားအဖြစ် အတင်းသက်သေခံခိုင်းတဲ့ အကျပ်ကိုင်မှုတွေနဲ့ တခြားဆောင်ရွက်မှုတွေကို လုပ်ဆောင်မှုတွေကို အသုံးပြု လုပ်ဆောင်နေတာပါ” ဟုဆိုသည်။

ပြီးခဲ့သည့် နှစ်အနည်းငယ်ခန့်ကပင် identification သက်သေခံ မှတ်တမ်းများနှင့် နိုင်ငံတကာ ရာဇဝတ်မှုများကြား ဆက်စပ်မှုရှိကြောင်း ကောင်းစွာ အသိအမှတ် ပြုထားပြီးဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော် ရှိဟင်ဂျာအပေါ် ဂျီနိုဆိုက်တိုက်ခိုက်မှုများ ကျူးလွန်နေချိန်ကာလအတွင်း၌ပင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ တချို့ UN အရာရှိများ၊ သံရုံးများနှင့် အခြားအဖွဲ့အစည်းများသည် ရှိဟင်ဂျာများအား ပစ်မှတ်ထားသည့် NVC အသုံးပြုမှုကို ရှုံ့ချရန် ပျက်ကွက်ခဲ့သလို တချို့ကိစ္စများတွင် ရှိဟင်ဂျာ “နိုင်ငံမဲ့မှု”အတွက် လက်တွေ့ဆန်သည့် ဖြေရှင်းချက်တစ်ရပ်အဖြစ် NVC ကို ပေါ်ပေါ်ထင်ထင် အားပေးထောက်ခံ ခဲ့ကြသေးသည်။

သို့ရာတွင် NVC ဖြစ်စဉ် အပါအဝင် ရှိဟင်ဂျာများကို ဆိုးကျိုး သက်ရောက်လျက်ရှိသည့် ခွဲခြားဆက်ဆံရေး ဥပဒေ၊ မူဝါဒနှင့် ကျင့်ထုံးများအပေါ် သည်းခံနိုင်မှုမှာလည်း အားပျော့လာခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် အာဏာသိမ်းမှုအပြီး ဖမ်းဆီးမှုကို ရှောင်တိမ်းနိုင်ခဲ့သော ရွေးကောက်ခံလွတ်တော် အမတ်များက ၂၀၂၁ ဧပြီလတွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် အစိုးရ - မြန်မာနိုင်ငံ၏ “အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ (NUG) က ရှိဟင်ဂျာနှင့် အခြားတိုင်းရင်းသားများအပေါ် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများနှင့်အတူ စစ်တပ်မှ အတင်းအဓမ္မ အသုံးပြုခဲ့သည့် ဖြစ်စဉ်တစ်ခုအဖြစ် NVC ကို ဖော်ပြပြီး NVC ဖြစ်စဉ် “ဖျက်သိမ်းရေး”အတွက် သန္နိဋ္ဌာန် ကတိကဝတ်ကို ၂၀၂၁ ဇွန်လ ၃ ရက်တွင် ကြေညာခဲ့သည်။

အမှည့်ခြေဂျီနိုဆိုက် တွင် မှတ်တမ်းတင်ထားသော ချိုးဖောက်မှုများသည် NVC လုပ်ငန်းစဉ် နှင့် ဂျီနိုဆိုက် လုပ်ရပ်များကြား ဆက်စပ်မှုများကို ပေါ်လွင်အောင် တင်ပြထားပြီး ဆက်လက် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများနှင့် ဥပဒေကြောင်းအရ တရားစွဲဆိုခြင်းများအတွက် အလေးထားသင့်သည့် အကြောင်းအရာ လည်းဖြစ်သည်ဟု Fortify Rights ကဆိုသည်။

ဂျီနိုဆိုက်ကို နိုင်ငံသား၊ တိုင်းရင်းသား၊ လူမျိုးစု (သို့) ဘာသာရေးအုပ်စု တစ်ခုအား တစ်စိတ်တစ်ဒေသဖြစ်စေ၊ တစ်ခုလုံးဖြစ်စေ ဖျက်စီးရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ကျူးလွန်သော လုပ်ရပ်တစ်ခု (သို့) လုပ်ရပ်များအဖြစ် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုပါသည်။ ၁၉၄၈ ဂျီနိုဆိုက်ရာဇဝတ်မှု ကာကွယ်တားဆီးခြင်းနှင့် အပြစ်ပေးခြင်းဆိုင်ရာ ကွန်ဗန်ရှင်း၏ ပုဒ်မ ၂ တွင် ဂျီနိုဆိုက် မြောက်သည့် လုပ်ရပ် ၅ ခုအနက် ၃ ခုမှာ “အမှည့်ခြေဂျီနိုဆိုက်”နှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိပြီး မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဖြစ်ပေါ်ဆဲ ရှိဟင်ဂျာ ဂျီနိုဆိုက်ဆိုင်ရာ အခြေအနေနှင့် အထူးသဖြင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်။ ဤ စာရင်းပြုစုထားသည့် ရာဇဝတ်မှုများမှာ “(ခ) လူ့အုပ်စု၏ အဖွဲ့ဝင်များအား ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ (သို့) စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ထိခိုက်စေခြင်း (ဂ) တစ်ခုလုံးဖြစ်စေ၊ တစ်စိတ်တစ်ဒေသအားဖြစ်စေ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပျက်စီးမှုဖြစ်ပေါ်စေရန် တွက်ဆ ဆောင်ရွက်သည့် လူ့အုပ်စု၏ ဘဝအခြေအနေအပေါ် ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ ထိခိုက်ခြင်း [နှင့်] (ဃ) လူ့အုပ်စုအတွင်း ကလေးမွေးဖွားခြင်းကို တားဆီးရန် ရည်ရွယ်သည့် စီမံဆောင်ရွက်မှုများ ချမှတ်ခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။

၂၀၁၅ မှစ၍ Fortify Rights သည် ရိုဟင်ဂျာလူမျိုးများအပေါ် စစ်တပ်ဦးစီးသော ဂျီနိုဆိုက်ကို စေ့စုံစွာ မှတ်တမ်းတင်ထားပါသည်။

Fortify Rights နှင့် Yale ဥပဒေကျောင်းရှိ Allard K. Lowenstein International Human Rights Clinic တို့၏ ၂၀၁၅ အစီအရင်ခံစာသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရိုဟင်ဂျာအပေါ် ကျူးလွန်သည့် ဂျီနိုဆိုက်ရာဇဝတ်မှုကို သက်သေထူရန် လုံလောက်သော အထောက်အထားများကို တွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။

၂၀၁၆ နှင့် ၂၀၁၇ ရိုဟင်ဂျာ အရပ်သား ပြည်သူများအပေါ် မြန်မာစစ်တပ်မှ ဦးစီးတိုက်ခိုက်မှုအပြီး Fortify Rights နှင့် U.S. Holocaust Memorial Museum တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံပိုင် လုံခြုံရေးတပ်များနှင့် အရပ်သားကျူးလွန်သူများက ၂၀၁၆ ပထမအကြမ်းဖက် တိုက်ခိုက်မှု လှိုင်းလုံးအတွင်း ဒါဇင်နှင့်ချီသော ရွာများနှင့် ၂၀၁၇ ဩဂုတ်လ ၂၅ ရက်နောက်ပိုင်း ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းရှိ မြို့နယ် ၃ သုံးခုလုံးအနှံ့ ရွာများတွင် အစုလိုက်အပြုံလိုက် လူသတ်ခံကြပုံကို မှတ်တမ်းတင်ထားသည့် ပူးတွဲအစီရင်ခံစာတစ်စောင် ကို ထုတ်ဝေခဲ့သည်။

၂၀၁၈ ခုနှစ် စာမျက်နှာ ၁၆၀ ပါ အစီရင်ခံစာတွင် Fortify Rights သည် ရိုဟင်ဂျာများ အစုလိုက်အပြုံလိုက် သတ်ဖြတ်ခံရမှု၊ မိန်းမကြီးငယ်များ စနစ်တကျ မုဒိမ်းကျင့်ခံရမှု၊ ရက်သတ္တပတ် အနည်းငယ်အတွင်းမှာပင် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ ရိုဟင်ဂျာရွာများကို မီးရှို့ဖျက်စီးမှုများနှင့် ပတ်သက်သော အချက်အလက် အသစ်များကို တင်ပြလျက် မြန်မာစစ်တပ်နှင့် အရပ်သား ကျူးလွန်သူတို့သည် ၂၀၁၇ ခုတွင် ရိုဟင်ဂျာအရပ်သားများအပေါ် ဂျီနိုဆိုက်တိုက်ခိုက်မှုများအတွက် ကာလရှည်ကြာစွာ စနစ်တကျ ပြင်ဆင်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပုံကို ဖော်ထုတ်တင်ပြထားပါသည်။

၂၀၁၉ တွင် Fortify Rights မှ ထုတ်ဝေသော စာမျက်နှာ ၁၀၂ မျက်နှာပါ အစီအရင်ခံစာ သည် စစ်တပ်အပါအဝင် မြန်မာ့အာဏာပိုင်များက ရိုဟင်ဂျာများ၏ လူမျိုးဝိသေသလက္ခဏာ (identity) ကို ချေဖျက်ရန် စနစ်တကျ ပြုလုပ်သော Campaign ၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသအဖြစ် ရိုဟင်ဂျာ လူမျိုးများအား NVC သက်သေခံကဒ်များကို လက်ခံရန် အဓမ္မစေခိုင်းခဲ့ပုံကို ဖော်ထုတ်တင်ပြထားပါသည်။

“မြန်မာ့စစ်အာဏာသိမ်းအုပ်စုက နိုင်ငံတကာ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးကို ငြင်းချက်မရှိ ခြိမ်းခြောက်နေတာပါ” ဟု John Quinley က ပြောသည်။ “UN အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတွေဟာ အာဏာသိမ်းအုပ်စု အငမ်းမရ လိုချင်နေတဲ့ အရင်းအမြစ်တွေကို ငြင်းပယ်ဖို့နဲ့ ဂျီနိုဆိုက်အပါအဝင် သူတို့ရဲ့ ရာဇဝတ်မှု အားလုံးတွက် တာဝန်ခံခိုင်းဖို့ နိုးထသင့် ၊ အရေးယူသင့်ပြီ” ဟု ၎င်းက ဆိုသည်။